

Viktor Fixl – zakladatel výuky oboru hračka v České republice

Seriál o správných hračkách jsme zahájili v září roku 2013 zmínkou v medailonu věnovaném životnímu jubileu paní doc. Evy Opravilové. Ta stála spolu s dalšími kolegy u zrodu udělování známky kvality hraček a herních předmětů, jehož letošní, již 21. ročník právě probíhá. Dnes se však vrátíme o několik desítek let zpět...

PHDr. OSKAR BRŮŽA

A to proto, abychom si připomněli **sté výročí narození akad. mal. Viktora Fixla (1. 4. 1914–22. 4. 1986)**, skutečného „otce-zakladatele“ studijního oboru hračka u nás, umělce a pedagoga, který spojil svůj život s výukou na Vyšší škole uměleckého průmyslu v Praze. Vychoval silnou generaci návrhářů, z nichž v práci na škole pokračoval jeho žák Václav Kubát, vedle doc. Opravilové druhá osobnost spojená se vznikem známky kvality Správná hračka. Na Viktora Fixla vzpomínáme i proto, že sám hračky navrhoval do výroby a význam jeho práce pro děti je pro-

střednictvím prarodičů i rodičů patrný dodnes.

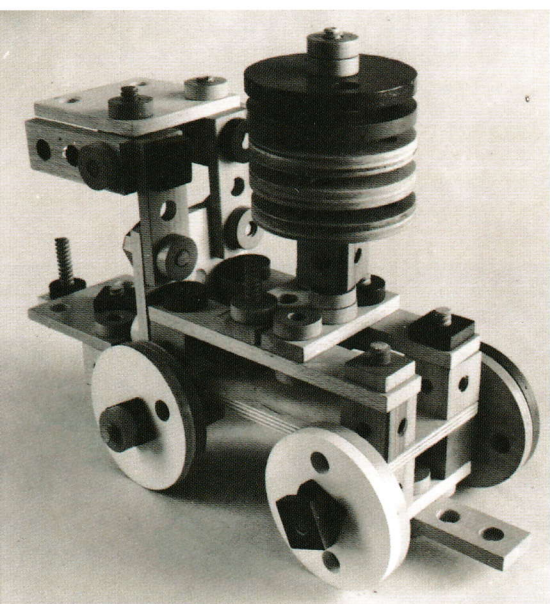
I Profesní pouť Viktora Fixla

Viktor Fixl prožil mládí v Trhových Svinech, vyučil se písmomáličem a lakýrníkem a na doporučení svých učitelů, kteří rozpoznali jeho nadání, studoval pak na Státní ústřední škole bytového průmyslu v Praze na Žižkově; jako ke svému učiteli se hlásil k prof. Františku Kyselovi. Ve studiu pokračoval na Vysoké uměleckoprůmyslové škole, kde získal pedagogickou aprobaci pro výuku kreslení a výtvarné výchovy. Svůj umělecký život rozdělil mezi tvorbu a výuku. Po epizodních zaměstnáních na odborných školách v Praze a později v Chrudimi trvale (s vynucenou, naštěstí ne dlouhou přestávkou po únoru 1948) spojil svůj život s Vyšší školou uměleckého průmyslu, dnešní Vyšší odbornou školou a Střední uměleckoprůmyslovou školou na Žižkově náměstí v Praze.

I on, tak jako řada jeho předchůdců, **vyšel z tradice lidových dřevěných hraček**. Jeho návrhy však nebyly nadměrně stylizované a nesměřovaly k vytváření sběratelských uměleckých předmětů. Respektoval především potřeby dítěte, usiloval o řemeslnou dokonalost a promýšlel také **didaktické a psychologické aspekty hračky a hry**. Velké úsilí vynaložil na propojení

estetické a didaktické funkce dřevěné hračky. Vytvořil řadu souborů herních a manipulačních předmětů a pomůcek určených pro mateřské školy a školská zařízení.

I Dobrý pedagog a schopný organizátor

Významně se podílel na přípravě částí expozic ČSR a ČSSR na dvou světových výstavách – pod vedením Jiřího Trnky zajišťoval realizaci pro **EXPO 58 v Bruselu**, sám koncipoval a zajišťoval realizaci pro **EXPO 67 v Montrealu** a připravil mnoho dalších výstav doma i v zahraničí.

Václav Kubát na svého učitele vzpomíná: „Nejdříve jsem se s prof. Fixlem setkal jako žák, později jsem se stal jeho spolupracovníkem a ještě později jeho nástupcem. Přešel jsem na školu po prvním ročníku učení se soustružníkem dřeva. Znal jsem pracovní postupy z rodinného prostředí, a tak jsem se z žáka postupně stával

Když jsem po absolvování školy nastoupil v Institutu výrobních družstev, kde byl prof. Viktor Fixl odborným poradcem pro oblast hraček a upomínkových předmětů, organizovali jsme různá setkání, pracovní porady a semináře s výrobci, zástupci škol i obchodu. Viktor Fixl také založil a vedl sekci hračka – loutka v tehdejší Svazu čs. výtvarných umělců a zastupoval naši republiku v dodnes působící mezinárodní organizaci zabývající se hrou (ICCP/UNESCO – The International Council for Children's Play).

Viktor Fixl byl velmi dobrý pedagog a schopný organizátor. Ve škole dovedl vždy navodit příznivou atmosféru pro tvorbu, uměl spojovat výtvarnou stránku návrhu s pedagogickými požadavky.

Viktor Fixl ctí ve své tvorbě materiál, zejména dřevo, usiloval o čistotu formy a přiměřenou míru stylizace.

spolupracovníkem. V době, kdy vznikl při Ministerstvu lehkého a dřevařského průmyslu Poradní sbor pro hračku, vytvářel prof. Fixl návrhy, které jsem převáděl do modelů 1:1. Po velké výstavě v Ústředí lidové umělecké výroby (ÚLUV) na Národní třídě v Praze v roce 1952 byly tímto způsobem předávány návrhy firmě TOFA Semily, družstvům SMĚR a IGRA v Praze a dalším.

Ve své tvorbě ctí materiál, zejména dřevo, usiloval o čistotu formy a přiměřenou míru stylizace. Zastával názor, že hračka má vycházet z lidové tvorby, která dovede jednoduchými prostředky rozvíjet obrazotvornost dítěte; vedl své žáky k tomuto chápání designu, nikoli ke snaze vytvářet realistické zmenšeniny předmětů světa dospělých.

Bylo mi ctí, že jsem shodou okolností a později i vlastním přičiněním mohl

být prof. Fixlovi nablízku a že jsem se později stal i jeho nástupcem v pedagogické práci na škole a v oboru, který se jeho zásluhou konstituoval a dodnes je významnou součástí školy.“

I Výstavní aktualita k Fixlovi výročí v Kamenici nad Lipou

Výročí Viktora Fixla připomíná výstavní aktualita, připravená Asociací hračka ve spolupráci s Městským muzeem a Uměleckoprůmyslovým muzeem na zámku v Kamenici nad Lipou. Vystaveny jsou zachované **originály hraček z majetku Fixlova syna**, rovněž Viktora, **a ze sbírky Václava Kubáta, osobní dokumenty** (např. studijní průkaz Státní ústřední školy bytového průmyslu, medaile Grand Prix světové výstavy v Bruselu aj.). Výstava je umístěna v sousedství prezentace Správných hraček z posledních ročníků, čímž i prostorově propojuje zakladatelskou roli Viktora Fixla s prací jeho pokračovatelů. Je přístupná veřejnosti **až do června příštího roku.** ■

Autor je tajemníkem a koordinátorem Unie výtvarných umělců ČR a podílí se na dramaturgii kamenického Hračkobraní – festivalu hraček z přírodních materiálů a na organizaci udělování známky kvality Správná hračka

